

राज्यातील दूध भुकटी प्रकल्पधारकांनी शासन
निर्णय दि.३१.७.२०१८ अन्वये निर्यात केलेल्या
दूध भुकटीस दि.१०.५.२०१८ रोजीच्या शासन
निर्णयान्वये प्राप्त अनुदान वगळून उर्वरीत
प्रोत्साहनपर अनुदान रु.५०/- प्रतिकिलो मंजूर
करणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमएलके- २०२३/प्र.क्र.५६/पदुम-८

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय- विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक: १४ डिसेंबर, २०२३

वाचा :

१. शासन शासन निर्णय क्र. एमएलके २०१८/प्र.क्र. ७२/पदुम-८, दि.१०.०५.२०१८.
२. शासन निर्णय क्र. लवेसू-२०१८/प्र.क्र.८/पदुम-८, दि.२०.०७.२०१८.
३. शासन निर्णय क्र. लवेसू-२०१८/प्र.क्र.८/पदुम-८, दि.३१.०७.२०१८.
४. शासन निर्णय क्र. लवेसू-२०१८/प्र.क्र.८/पदुम-८, दि.२१.०८.२०१८.

प्रस्तावना:-

राज्यात सन २०१८ मध्ये निर्माण झालेल्या अतिरीक्त दूध परिस्थितीचे नियोजन करण्याकरीता शासनाने केलेल्या उपाययोजनेतर्गत उपरोक्त संदर्भाधिन शासन निर्णय क्र.१, २, ३ व ४ अन्वये योजना राबविण्यात आल्या होत्या. त्यानुसार संदर्भ क्र.१ अन्वये राज्यातील दुध भुकटी प्रकल्पधारकांना दुध भुकटी रूपांतरणासाठी स्विकृत करण्यात येणाऱ्या अतिरीक्त दुधासाठी प्रतिलिटर रु.३/- इतके अनुदान जाहिर करण्यात आले. सदर अनुदान हे माहे मार्च, २०१८ मध्ये प्रकल्पधारकांनी उत्पादित केलेल्या दुध भुकटीपेक्षा किमान २०% अधिक दूध भुकटीचे उत्पादन करतील, त्यांना दूध भुकटी रूपांतरणाकरीता पुढील ३० दिवसाच्या कालावधीत वापरलेल्या दुधासाठी प्रति लिटर रु.३/- इतके प्रोत्साहनपर अनुदान अनुज्ञेय केले होते.

संदर्भ क्र.२ च्या शासन निर्णयामधील अट क्र. अ) दूध भुकटी व द्रवरूप दुधाची निर्यात करण्यासाठी सहकारी व खाजगी दूध भुकटी प्रकल्पांना अनुक्रमे रु.५०/- प्रतिकिलो आणि रु.५/- इतके प्रतिलिटर प्रोत्साहनपर अनुदान व ब) राज्यात उत्पादित होणारे पिशवीबंद दूध वगळून उर्वरीत ३.५/८.५ (गाय दूध) या गुणप्रतिच्या रूपांतरणास प्रति लिटर रु.५/- प्रमाणे अनुदान लागू करण्यात आले. सदर योजना राबविण्याकामी दि.२०.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये काही अटी व शर्ती विहीत करण्यात आल्या आहेत. सदर अटी व शर्तीमधील अट क्र. ३ अन्वये जे दूध भुकटी उत्पादक प्रकल्प वरील ब) रु.५/- लिटर प्रमाणे अनुदान या योजनेचा लाभ घेतील त्यांना वरील अ) दूध भुकटी निर्यातीसाठी रु.५०/-प्रति किलो अनुदान या योजनेचा लाभ अनुज्ञेय करण्यात आलेला नाही.

संदर्भ क्र.३ शासन निर्णयामध्ये अट क्र. अ) शासन या निर्णयान्वये दुध भुकटी व द्रवरूप दुधाची निर्यात करण्यासाठी सहकारी व खाजगी दूध भुकटी प्रकल्पांना अनुक्रमे रु.५०/- प्रतिकिलो आणि रु.५/- इतके प्रति लिटर प्रोत्साहनपर अनुदान अदा करण्यास काही अटी व शर्तीच्या अधीन राहून

मान्यता देण्यात आली आहे. त्यापैकी अट क्रमांक १ अन्वये ही “सदर अनुदान दि.३०.६.२०१८ रोजी राज्यात शिल्लक असलेल्या ३०१८३ मे.टन या दुध भुकटीपैकी निर्यात होणाऱ्या दूध भुकटीस निर्यात अनुदान देय करण्यात आले आहे.

थोडक्यात दि.१०.५.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दुध भुकटी रूपांतरणासाठी स्विकृत करण्यात येणाऱ्या अतिरीक्त दुधासाठी प्रतिलिटर रू.३/- इतके अनुदान एक महिन्यासाठी जाहिर करण्यात आले होते. दिनांक २०.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दुधाकरीता रू.५/- प्र. लि. व दुध भुकटीकरीता रू.५०/-प्र.कि.निर्यात अनुदान देय होते. दि.२०.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करून, दि.३१.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये ३० जुन, २०१८ रोजी शिल्लक असलेल्या ३०१८३ मे.टन दुध भुकटी साठ्यासाठी निर्यात अनुदान लागू करण्यात आले आहे. दि.१०.५.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रू.३/- प्र.लि. इतक्या अनुदानाचा लाभ घेतलेल्या दुधापासून निर्माण झालेल्या दुध भुकटीचा समोवश दि.३१.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयात नमूद ३०१८३ मे.टन दुध भुकटीतही आहे. त्यामुळे सदर ३०१८३ मे. टन दुध भुकटीमधून रू.३/- प्र.लि. अनुदान प्राप्त दुधापासून निर्माण झालेली दूध भुकटी वगळणे आवश्यक होते. याबाबत आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांच्याकडे महालेखाकार कार्यालयानेही आक्षेप उपस्थित केला आहे. त्यामुळे रू.३/- प्र.लि. अनुदान प्राप्त दुधापासून निर्माण झालेली दूध भुकटी वगळण्याबाबतचा प्रस्ताव मा.मंत्रीमंडळाच्या दि.२९.११.२०२३ रोजीच्या बैठकीत सादर केला असता त्यास मा.मंत्रीमंडळाने मान्यता दिली आहे. मा.मंत्रीमंडळाने दिलेल्या मान्यतेच्या अनुषंगाने रू.३ प्र.लि. अनुदान प्राप्त दुधापासून निर्माण झालेली दूध भुकटी वगळण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

दुध भुकटी निर्यात अनुदानाची द्विरुक्ती टाळण्यासाठी दुध भुकटी प्रकल्पधारकांना निर्यात अनुदान देय करतांना दि.१०.५.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रू.३/- प्र.लि. इतक्या अनुदानाचा लाभ घेतलेल्या दुधापासून निर्माण झालेली दुध भुकटी शा.नि. दि.३१.०७.२०१८ मधील नमूद ३०१८३ मे.टन दुध भुकटीतून वगळून उर्वरीत दूध भुकटीस शासन निर्णय दि.३१.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रति किलो रू.५०/- इतके अनुदान देय राहिल.

मे.इंदापूर डेअरी अँड मिल्क प्रॉडक्ट लि., इंदापूर यांना दि.३१.७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये निर्यात अनुदान अदा करण्यात आलेले आहे. सदर निर्यात अनुदानामध्ये दि.१०.५.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रू.३/- प्र.लि. इतक्या अनुदानाचा लाभ घेतलेल्या दुधापासून निर्माण झालेल्या दुध भुकटीचा समावेश आहे. सदर बाब मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्देशनास आणून देऊन अनुदानाची द्विरुक्ती टाळण्यासाठी दि.१०.५.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रू.३/- प्र.लि. अनुदान प्राप्त दुधापासून निर्माण झालेल्या दुध भुकटीस अदा केलेले निर्यात अनुदान वसूल करण्यात यावे.

आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांनी ३०१८३ मे.टन दुध भुकटी निर्यात अनुदानाच्या परिगणनेबाबतचा सविस्तर अहवाल शासनास सादर करण्यात यावा. अहवालाची शासन स्तरावरून तपासणी करून पात्र अनुदान वितरीत करण्यात यावे.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ७२८/२०२३ दि.१२/१२/२०२३ अन्वये तसेच मा.मंत्रीमंडळाने दि.२९.११.२०२३ रोजी दिलेल्या मान्यतेच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३१२१४१३५००२५८०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अश्विनी यमगर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मंत्री पदुम/मा. राज्यमंत्री पदुम यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, महाराष्ट्र राज्य
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद, महाराष्ट्र राज्य
६. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव (पदु) यांचे स्वीय सहायक कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. आयुक्त, दुग्ध व्यवसायविकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
९. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी दूध महासंघ, गोरेगांव, मुंबई
१०. प्रादेशिक दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी, सर्व.
११. जिल्हा दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी, सर्व
१२. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. निवडनस्ती/पदुम-८